

Schismatomma pericleum

Rosa skärelev

Lavar

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
A2bc+3bc+4bc

Klass: *Arthoniomycetes*, **Ordning:** *Arthoniales*, **Familj:** *Roccellaceae*, **Släkte:** *Schismatomma* (skärelev), **Art:** *Schismatomma pericleum* - rosa skärelev (Ach.) Branth & Rostr. **Synonymer:** *Verrucaria abietina* Humb., *Schismatomma abietina* (Humb.) Almq., non (Ach.) A.Massal., *Schismatomma dolosum* (Fr.) Flot. & Körb., *Schismatomma pericleum v. farinosum* (Stenh.) Lettau, *Lecanora periclea* Ach., *skärelev*

Kännetecken

Rosa skärelev är en skorplav med ljusrosa till grå eller vit, mjölig bål, med orange *Trentepohlia*-alger som syns om bålen rispas. Den uppträder som fläckar av mycket varierande storlek, men de är ofta mindre än 1 cm. Apothecier är upp till 1 mm breda, lätt välvda, oregelbundet rundade till något långsträckta och ibland täckta av en tunn, gråvit pruina. De är i regel omgivna av en tjock, ljus bålkant.

Utbredning och status

Rosa skärelev är spridd från Skåne i söder till Lule Lappmark i norr. Gotland, Mälardalskapen och Östergötland har det största antalet aktuella lokaler. På Gotland förekommer den främst i lövängar och igenväxande hagmarker. I Östergötland och Mälardalskapet är laven knuten till ekhagar och andra glesa ekbestånd. Under 1980 och 1990-talen har flera nya fynd gjorts i norra Sverige på sälg och gran. Återfanns vid inventeringar i slutet av 1980-talet i sydligaste Sverige inte på någon av sina gamla lokaler. Möjligen har minskningstakten bromsats upp i mellersta Sverige beroende på igenväxning av tidigare öppna marker och lägre luftföroreningshalter. Arten är sällsynt i Norge, Finland (rödlistad) och i Danmark (rödlistad). I övriga Europa är arten sällsynt men spridd särskilt i de östra delarna.

Ekologi

Rosa skärelev är spridd från Skåne till Lule Lappmark i trädbärande marker med lång trädkontinuitet. I södra och mellersta Sverige förekommer den framför allt på ek med grov bark, men påträffas också på slät bark av bok, ask och asp. Längre norrut finner man den främst på sälg, men även på gran. Den sitter gärna på nordsidan av träd i relativt öppna, men någorlunda fuktiga lägen. Den förekommer ofta tillsammans med andra rödlistade lavar, i södra och mellersta Sverige t.ex. ekpricklav *Arthonia byssacea*, matt pricklav *A. pruinata*, gammelekslav *Lecanographa amylacea* och grå skärelev *Schismatomma decolorans* och i norra Sverige tillsammans med mörk rödprick *Arthonia incarnata*, nordlig nållav *Chaenotheca laevigata* gammelsälglav *Rinodina degeliana*.

Hot

Avverkning av trädbärande marker med lång trädkontinuitet är ett hot. Arealen trädbevuxen, traditionellt brukad slätter- och betesmark minskar. Avverkning av lövrika granskogar med sälg och fuktiga granskogar, särskilt intill vatten, utgör ett hot i norra Sverige.

Åtgärder

Håll öppet kring ekjättarnas ömtåliga och konkurrenskänsliga kronor. Särskilt rika lokaler med rosa skärelev måste skyddas. Alla skogar med arten bör undantas från slutavverkning.

Övrigt

Utländska namn – FI: Salojäkälä.

Naturvård

Konventioner: Typisk art i 9160 Näringsrik ekskog (Boreal region (BOR) och Kontinental region (CON)), Typisk art i 9190 Näringsfattig ekskog (Boreal region (BOR) och Kontinental region (CON)), Skogsstyrelsens signalart

Litteratur

Karström, M. 1993. Indikatorarter som biologisk inventeringsmetod - formulering av biologiska kriterier för urval av sökbiotoper. I: Olsson, G. A. & Gransberg, M. (red.), Indikatorarter för identifiering av naturskogar i Norrbotten. *Naturvårdsverket, Rapport 4276*, sid. 19–96.

Tibell, L. 1992. Crustose lichens as indicators of forest continuity in boreal coniferous forests. *Nord. J. Bot.* 12: 427–450.

Författare

Göran Thor 1992. Rev. Svante Hultengren & Anders Nordin 1998. © ArtDatabanken, SLU 2005.